



De regio slijt steeds meer dicht met verkeer, zoals hier op de Kennedylaan in Eindhoven.
© Kees Martens/DCI Media

‘Moeten we de opgedrongen groei van de regio voor zoete koek slikken?’

VAN DE LEZER ‘Prachtig dat het ED veel aandacht geeft aan de groeispurt en de ‘ongekende bouw golf’ die de regio te wachten staan’, vinden gastschrijvers Bas van Stokkom en Cor Luykx. De twee vinden dat er behoorlijk veel haken en ogen aan de plannen zitten. ‘We worden geacht de groeimaatstaven die Brainport opgelegd heeft voor zoete koek aan te nemen.’

Bas van Stokkom en Cor Luykx 19-10-23, 14:30

De plannen voor de schaa sprong ademen de sfeer dat alles tegelijk mogelijk is of moet zijn; keuzes maken is niet nodig. Hoe kan nu dat geloof in een onbesuisde Brainport groei worden verklaard? Terwijl toch duidelijk is dat de laatste decennia de welvaart niet is meegegroeid met de groei van de economie. En dat het Brainport gebied vast zit (verstopping van het energienet, stikstof, dicht geslibde wegen).

Als we kijken naar beleidsdocumenten over toekomstige economische groei, bijvoorbeeld de Brabantse omgevingsvisie van de Provincie of de meerjarenagenda van regio Brainport Eindhoven, vallen twee dingen op. Ten eerste schermen die documenten herhaaldelijk met de term 'internationaal concurrerend vestigingsklimaat' dat 'hoogwaardig' en 'excellent' moet zijn.

Als we niet flink doorgroeien zouden 'we' de boot missen?

Het streven is de slimme regio 'internationaal aantrekkelijk' te houden en 'onze koppositie' uit te bouwen. Investeringsstrategieën moeten gericht zijn op grotere winstgevendheid en het creëren van nieuwe markten. Bestaande bedrijventerreinen moeten flink worden uitgebreid, het mobiliteitssysteem moet robuuster. Hoe dat alles zich precies verhoudt tot het streven te verduurzamen en een leefbare woonomgeving te realiseren, krijgt geen aandacht.

Onzeker en wankel

Tussen de regels door lezen we steeds: als we niet flink doorgroeien missen 'we' de boot. 'We' worden door China en India overvleugeld. Die voorstelling van zaken suggereert dat onze toekomst onzeker en wankel is en dat onze welvaart zomaar door rivalen teniet kan worden gedaan.

Ook al gaat het met Brainport uitstekend, er kan toch de klad in komen. We kunnen ook zomaar de verliezers van de internationale economische wedren worden. De Retoriek van 'behoud van koppositie' en 'betere concurrentiepositie' wordt dan ook gedreven door angst en mist elke wetenschappelijke onderbouwing. Zindelijk nadenken over de toekomst wordt erdoor gehinderd. Immers, volgens de wedrenlogica is winstgevender produceren het beste groeimodel, ook al is die groei niet voor alles (natuur) en iedereen een zegen.

Schadelijk

Op de tweede plaats spreekt uit genoemde documenten een geloof in de technologische fix: de leefomgeving in 2040 wordt klimaatproof en de vondsten van high tech zullen ervoor zorgen dat we een pijnloze transitie naar die duurzame wereld maken. Natuurlijk, de energietransitie is noodzakelijk en de sleuteltechnologieën van Brainport kunnen ecologische en maatschappelijke vraagstukken helpen oplossen.

Maar belangrijke vragen rondom de schadelijkheid van technologische groei worden vermeden: hoe minder energie en materiaal verbruiken? Hoe de uitstoot fors beperken en het beslag op grondstoffen dat nodig is voor onder andere elektrische auto's inperken?

Hoe een rem zetten op schadelijke vormen van bedrijvigheid en mobiliteit? Kortom, de sleuteltechnologieën die Brainport wenst kunnen ook meer natuur erdoorheen jagen en de aarde verder uitputten. Het komt er dus op aan selectief te groeien én te krimpen, precies zoals in het ED eerder deze maand werd verwoord: 'groeien kan alleen door ook af te remmen'.

Bevolking is niks gevraagd

Tenslotte, de manier waarop de Brainportplannen zijn gelanceerd getuigen van een groot democratisch tekort. Een startdocument met de vraag welke groei en welk groeitempo voor de regio wenselijk zou zijn, heeft geen enkele rol gespeeld in de plannenmakerij. In de gemeenteraden zijn geen groei- en krimpscenario's besproken, laat staan dat de bevolking is geraadpleegd.

Het zou wenselijk zijn geweest dat de besluitvorming over de toekomst van de regio op een meer bedachtzame wijze had plaatsgevonden. Nu worden we geacht de groeimaatstaven die Brainport opgelegd heeft voor zoete koek aan te nemen: 220.000 inwoners erbij in 2040, een complete middelgrote stad.

Auteurs Bas van Stokkom en Cor Luykx zijn verbonden aan de Stichting Beter Eindhoven



Cor Luykx. © privé bezit



Bas van Stokkom. © privébezit